

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 396/2022-6

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], toho času v [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Okresného súdu Poprad č. k. 5 T 25/2017 z 15. mája 2017 a postupu Okresného súdu Poprad v konaní o povolení obnovy konania vedenom pod sp. zn. 5 Nt 5/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a**.
2. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa svojím podaním doručeným ústavnému súdu 25. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia ním bližšie neoznačených základných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 T 25/2017 z 15. mája 2017 a postupom okresného súdu v konaní o povolení obnovy konania vedenom pod sp. zn. 5 Nt 5/2019.
2. Zo zistení ústavného súdu vrátane obsahu a príloh podania vedeného pod sp. zn. III. ÚS 323/2021 ústavný súd zistil, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu č. k. 5 T 25/2017 z 15. mája 2017 právoplatným 31. mája 2017 uznaný vinným zo zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, 2 písm. a), b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“), zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, 2 písm. a), b) Trestného zákona, zločinu výroby detskej pornografie podľa § 368 ods. 1, 2 písm. a), b) Trestného zákona a rozširovania detskej pornografie podľa § 369 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona a obzvlášť závažného zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, 2 písm. a), b), c), ods. 3 písm. a) Trestného zákona, za čo mu bol uložený úhrnný nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 14 rokov, na ktorého výkon bol zaradený do ústavu so stredným stupňom strázenia, bol mu uložený aj ochranný dohľad na 3 roky a ochranné sexuologické liečenie.

3. Sťažovateľ vo svojom podaní namieta nedostatky konania vedeného pred okresným súdom v pôvodnom konaní sp. zn. 5 T 25/2017 a jeho rozsudku z 15. mája 2017, ako aj postupu okresného súdu v konaní o povolení obnovy konania vedenom pod sp. zn. 5 Nt 5/2019. Postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 25/2017 sťažovateľ vytkol to, že zákonná sudkyňa mala postupovať podľa § 39 ods. 1, 2 písm. c) Trestného zákona, keďže spáchal trestnú činnosť v stave zmenšenej príčetnosti, čo však neurobila, a tým mala porušiť citované ustanovenia Trestného zákona/konať v rozpore s nimi. Zároveň jeho obhajca túto skutočnosť nenamietol, čím tak mal porušiť § 44 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“)/konať v rozpore s týmto ustanovením. Ďalej namieta, že k uznaniu jeho viny rozsudkom okresného súdu č. k. 5 T 25/2017 z 15. mája 2017 došlo na podklade sfaľovaných dôkazov, čím mal byť porušený § 2 ods. 10 Trestného poriadku. Okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 25/2017 taktiež nezohľadnil, že mu bola trestným konaním spôsobená škoda, že bol 12-krát hospitalizovaný na psychiatrii v Nemocnici pre obvinených a odsúdených Trenčín. Postupu okresného súdu v konaní o povolení obnovy konania vedenom pod sp. zn. 5 Nt 5/2019 sťažovateľ vyčíta odmietanie ním navrhovaného dokazovania a úmyselné predlžovanie tohto konania, čo má byť v rozpore s § 2 ods. 10 Trestného poriadku a § 394 ods. 1 Trestného poriadku.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Posúdením obsahu podania sťažovateľa (aj napriek jeho obsahovým a formálnym nedostatkom) je porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v pôvodnom konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 5 T 25/2017 a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní o povolení obnovy konania vedenom pod sp. zn. 5 Nt 5/2019

5. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatie na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.1. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 25/2017 a jeho rozsudkom z 15. mája 2017:

6. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo

mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

7. V nadväznosti na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej jednou zo základných podmienok prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej oneskorene [§ 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde]. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (IV. ÚS 14/03, II. ÚS 695/2014, III. ÚS 175/2020).

8. Sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 25/2017 a jeho rozsudkom z 15. mája 2017, ktorý nadobudol právoplatnosť 31. mája 2017. Z hľadiska naplnenia § 124 zákona o ústavnom súde je sťažovateľom podaná ústavná sťažnosť evidentne podaná po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty a po podaní návrhu na obnovu predmetného konania sťažovateľom.

9. Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 108/02, IV. ÚS 158/04, I. ÚS 109/06, III. ÚS 175/2020).

10. Keďže zmeškanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti nemožno odpustiť a sťažovateľovi táto lehota uplynula ešte pred podaním jeho ústavnej sťažnosti, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej oneskoreného podania (III. ÚS 608/2017, III. ÚS 175/2020).

II.2. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní o povolenie obnovy konania vedenom pod sp. zn. 5 Nt 5/2019:

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v jeho všeobecnom poňatí je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 576/2020, IV. ÚS 610/2020).

12. Účel označeného základného práva v trestnom konaní pred súdom možno definovať aj ako potrebu, aby stav právnej neistoty osoby obžalovanej z trestného činu, o ktorej vine má rozhodnúť súd, bol odstránený právoplatným súdnym rozhodnutím bez zbytočných prietáhov. Pri obnove konania podľa § 393 a nasl. Trestného poriadku môže byť toto právo porušené v zásade len v štádiu po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o povolení obnovy konania. V konaní o návrhu na obnovu konania – v štádiu do rozhodnutia o povolení obnovy konania alebo rozhodnutia o zamietnutí návrhu na obnovu konania – nie je aplikovateľný čl. 48 ods. 2 ústavy v časti týkajúcej sa práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, pretože nejde o rozhodovanie v merite veci (t. j. o vine sťažovateľa, resp. o oprávnenosti trestného obvinenia

proti nemu) a o odstránenie stavu jeho právnej neistoty právoplatným súdnym rozhodnutím vo veci samej (I. ÚS 63/05, IV. ÚS 287/2010, IV. ÚS 117/2011, I. ÚS 750/2013, I. ÚS 444/2014). Takéto rozhodnutie bolo totiž už vydané v pôvodnom trestnom konaní (o ktorého obnovu ide), čo v zmysle § 393 ods. 1 Trestného poriadku predstavuje dôvod, pre ktorý nemožno v trestnom stíhaní tej istej osoby pre ten istý skutok pokračovať, pokiaľ nebola povolená obnova konania. Právna neistota sťažovateľa bola teda odstránená právoplatným rozhodnutím v pôvodnom trestnom konaní (trestnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 5 T 25/2017 a jeho rozsudkom z 15. mája 2017, ktorý nadobudol právoplatnosť 31. mája 2017). Dôvod, pre ktorý nemožno v trestnom stíhaní pokračovať, by odpadol len za predpokladu nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o povolení obnovy konania, keď by okresný súd bez ďalšieho návrhu vec znovu prerokoval. V tomto štádiu by už preto išlo o rozhodovanie o hmotnom práve a odstránenie stavu právnej neistoty v primeranej lehote právoplatným rozhodnutím, a teda by prichádzala do úvahy aj aplikovateľnosť čl. 48 ods. 2 ústavy v časti týkajúcej sa základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov. V okolnostiach daného prípadu sa tak však do podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu nestalo – o povolení obnovy konania nebolo zo strany okresného súdu dosiaľ rozhodnuté, pričom vzhľadom na popísaný charakter konania o obnove pôvodného, už právoplatne skončeného konania nie je konanie vedené podľa spisovej značky od roku 2019, teda v období globálnej pandémie a jej vplyvu na chod vecí verejných (vrátane chodu súdov), v stave extrémne neprimeranej dĺžky, ktorý možno jednoznačne konštatovať (čo nezabúvaže okresný súd povinnosti o návrhu konať a rozhodnúť v dohľadnom čase).

13. S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade s doterajšou rozhodovacou činnosťou ústavného súdu preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Nt 5/2019 po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. V dôsledku toho ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

14. Vo vzťahu k namietanému postupu okresného súdu v konaní o povolení obnovy konania vedenom pod sp. zn. 5 Nt 5/2019 a porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity ovládajúci konanie pred ústavným súdom a vyplývajúci z § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde a čl. 127 ods. 1 ústavy.

15. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu,

ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Koncepcia ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd.

18. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu delby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci.

19. Ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

20. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Sťažovateľ namieta postup okresného súdu v konaní o povolení obnovy konania vedenom pod sp. zn. 5 Nt 5/2019, ktoré nebolo v čase podania ústavnej sťažnosti/podania sťažovateľa skončené ani v jeho prvom stupni, teda okresný súd dosiaľ ešte nerozhodol. Sťažovateľ tak môže svoj nesúhlas s postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Nt 5/2019 tlmočiť priamo okresnému súdu a z hľadiska podmienok konania pred ústavným súdom (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde a čl. 127 ods. 1 ústavy) pred opätovným podaním ústavnej sťažnosti v tejto veci vyčkať na rozhodnutie nielen okresného súdu ako súdu prvostupňového, ale aj Krajského súdu v Prešove, v ktorého kompetencii je konať aj ako súd sťažnostný podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku. V dôsledku toho ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

III.

Žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu

21. Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

22. Podľa § 37 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu,

ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

23. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd uvádza, že takýmto žiadostiam vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde a jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak zároveň nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

24. Z dôvodu odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti v celom jej rozsahu z dôvodov, ako sú uvedené v predchádzajúcich častiach tohto odôvodnenia, nie je splnená druhá podmienka na postup ústavného súdu podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a to že v právnej veci sťažovateľa nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. V dôsledku tohto záveru ústavný súd ani nepristúpil k preverovaniu majetkových pomerov sťažovateľa a ním uplatnenému nároku na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom nevyhoviel. Tým je zároveň subsidiárne daný vo vzťahu k výroku I uznesenia aj dôvod na odmietnutie sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu